

Sygn. akt I ACa 469/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Marzanna Góral

Sędziowie: SA Roman Dziczek (spr.)

SO (del.) Jolanta de Heij-Kaplińska

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa D. K.

przeciwko (...) SA w W.

o zapłatę, rentę i ustalenie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 21 listopada 2014 r., sygn. akt I C 253/11

1. zmienia zaskarżony wyrok:

– w punkcie dziesiątym w części w ten sposób, że zasądza od (...) SA w W. na rzecz D. K. kwotę 500 000 (pięćset tysięcy) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2014 r. do dnia zapłaty,

- w punkcie jedenastym w ten sposób, że obciąża (...) SA w W. wydatkami sądowymi w całości oraz kosztami opłat sądowych w 50%, odstępując od obciążenia powoda kosztami opłat sądowych na rzecz Skarbu Państwa w pozostałym zakresie oraz znosi pomiędzy stronami koszty procesu;

2. oddala apelację pozwanego w całości oraz apelację powoda w pozostałej części;

3. zasądza od (...) SA w W. na rzecz D. K. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

4. nakazuje pobrać od (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 25 000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych tytułem opłaty od apelacji powoda od uiszczenia której powód był zwolniony.

Roman Dziczek Marzanna Góral Jolanta de Heij-Kaplińska

Sygn. akt I ACa 469/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 marca 2011 roku skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., powód D. K., reprezentowany przez opiekuna prawnego M. J. (2), wniósł o zasądzenie od pozwanego: kwoty 2 000 000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę od dnia 08 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty, kwoty 10 455,38 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę liczonymi co do kwoty 7 960,81 zł od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty oraz co do kwoty 2 494,57 zł od dnia 29 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty, kwoty 300 zł tytułem szkody rzeczowej w postaci zniszczonych rzeczy osobistych wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty, kwoty 15 505,62 zł miesięcznie tytułem renty na dodatkowe potrzeby, płatnej z wyrównaniem od 1 kwietnia 2008 roku do dnia 10-tego każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę w płatności którejkolwiek z rat, liczonymi od dnia 08 stycznia 2009 roku, kwoty 12 335,21 zł tytułem utraconych dochodów za okres od 15 marca 2008 roku do 13 września 2008 roku wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty, oraz kwot tytułem renty wyrównawczej z racji utraty zdolności do pracy zarobkowej w wysokości: od 14 września 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku – 1 613,90 zł miesięcznie, od 1 stycznia 2009 roku do 28 lutego 2009 roku – 1 714,87 zł miesięcznie, od 1 marca 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku – 1 662,54 zł miesięcznie, od 1 stycznia 2010 roku do 31 marca 2010 roku – 1 779,41 zł miesięcznie, od 1 kwietnia 2010 roku na przyszłość – 1 741,35 zł miesięcznie płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami z tytułu zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, liczonymi od dnia 8 stycznia 2009 roku.

Nadto powód wniósł o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku mogące pojawić się w przyszłości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska strona powodowa wskazała, że dnia 15 marca 2008 roku, na skrzyżowaniu drogi krajowej (...) P. – Ł., doszło do wypadku samochodowego, w którym kierujący samochodem R. (...) (nr rej. (...)) J. L., wjeżdżając z drogi podporządkowanej na skrzyżowanie, nie ustąpił pierwszeństwa prawidłowo poruszającemu się drogą główną samochodem marki R. (...) D. K., w związku z czym doszło do wypadku drogowego. Na skutek powyższego zdarzenia powód odniósł szereg uszkodzeń ciała, doznał cierpień fizycznych i psychicznych oraz jest osobą niepełnosprawną. Wedle relacji strony powodowej sprawcą wypadku jest J. L., a za skutki tego zdarzenia odpowiedzialność ponosi pozwany jako ubezpieczyciel samochodu którym kierował sprawca. Dochodzone kwoty w ocenie strony powodowej są adekwatne do rozmiaru doznanej przez powoda krzywdy.

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 czerwca 2011 roku pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany wskazał, że przyznał i wypłacił powodowi w procesie likwidacji szkody kwotę 120 000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwotę 20 000 zł tytułem zaliczki na poczet kosztów leczenia. Wypłacone kwoty, w ocenie strony pozwanej, są adekwatne oraz wyczerpują w całości roszczenie powoda a dochodzone stawki w ocenie pozwanego są znacznie wygórowane.

Pismem złożonym w dniu 27 października 2014 roku, powód ostatecznie zmodyfikował i rozszerzył swoje powództwo. Nadto strona powoda dokonała częściowego cofnięcia powództwa wraz ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie wypłaty zadośćuczynienia w wysokości 100 000 zł i kosztów leczenia w wysokości 20 000 zł. Ostatecznie powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego następujących kwot: 1 900 000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty, 11 163,60 zł tytułem kosztów leczenia wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę od dnia doręczenia pozwanemu pisma procesowego z dnia 7 sierpnia 2011 roku, 19 009,27 zł tytułem kosztów leczenia wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu zwłoki liczonymi od dnia wniesienia pisma procesowego z dnia 13 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, 300 zł tytułem odszkodowania za szkodę rzeczową wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu zwłoki od dnia 08 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty.

Powód wniósł również o zasądzenie tytułem renty na dodatkowe potrzeby płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca następujących kwot: 15 505,62 zł miesięcznie w okresie od 1 kwietnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku, 15 880,62 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku, 15 900,62 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku, 15 928,62 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2011 roku oraz na

przyszłość wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu zwłoki w przypadku płatności którejkolwiek z rat renty, liczonymi poczynając od 8 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty. Ponadto powód wnosil o zasądzenie kwoty 12 335,21 zł tytułem utraconych dochodów za okres od 15 marca 2008 roku do 13 września 2008 roku wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty, oraz zasądzenie renty wyrównawczej z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca w następujących wysokościach: 1 613,90 zł miesięcznie w okresie od 14 września 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku, 1 714,87 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 28 lutego 2009 roku, 1 662,54 zł miesięcznie w okresie od 1 marca 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku, 1 779,41 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2010 roku do 31 marca 2010 roku, 1 741,35 zł miesięcznie w okresie od 1 kwietnia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku, 1 826,36 zł miesięcznie w okresie od 1 marca 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku, 1 912,47 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2012 roku do 1 marca 2012 roku, 1 843,94 zł miesięcznie w okresie od 1 marca 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku, 1 919,41 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2013 roku do 1 maja 2013 roku, 1 874,98 zł miesięcznie w okresie od 1 maja 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku, 1 937,26 zł miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2014 roku i na przyszłość, wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu zwłoki w przypadku płatności którejkolwiek rat renty, liczonymi poczynając od 08 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty.

Na rozprawie w dniu 7 listopada 2014 roku oraz w piśmie procesowym stanowiącym załącznik do protokołu tej rozprawy, pozwany za pośrednictwem pełnomocnika podniósł zarzut przyczynienia się powoda do zwiększenia się rozmiaru szkody na skutek nie zapięcia pasów bezpieczeństwa przez powoda w chwili wypadku. Pozwany zarzucił, że przyczynienie powoda do powstania szkody było na poziomie 50 %.

W dalszym toku sprawy stanowisko stron nie uległo zmianie.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2014 roku Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz D. K.:

1. kwotę 400 000 (czteryście tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;
2. kwotę 30 172,87 (trzydzieści tysięcy sto siedemdziesiąt dwa 87/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:
 - a. 11 163,60 (jedenaście tysięcy sto sześćdziesiąt trzy 60/100) złotych od dnia 03 września 2011 roku do dnia zapłaty;
 - b. 19 009,27 (dziewiętnaście tysięcy dziewięć 27/100) złotych od dnia 30 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty;
3. kwotę 300 (trzysta) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 08 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty;
4. tytułem zaległej renty wyrównawczej kwoty:
 - a. 132,09 (sto trzydzieści dwa 09/100) złotych płatne do 30 września 2008 roku za okres od dnia 14 września 2008 roku do dnia 30 września 2008 roku;
 - b. 232,82 (dwieście trzydzieści dwa 82/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 października 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku;
 - c. 352,82 (trzysta pięćdziesiąt dwa 82/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 stycznia 2009 roku do dnia 28 lutego 2009 roku;
 - d. 300,49 (trzysta 49/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2009 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku;
 - e. 333,29 (trzysta trzydzieści trzy 29/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 stycznia 2010 roku do dnia 31 marca 2010 roku;

f. 295,23 (dwieście dziewięćdziesiąt pięć 23/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 kwietnia 2010 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku;

g. 350,43 (trzysta pięćdziesiąt 43/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 stycznia 2011 roku do dnia 28 lutego 2011 roku;

h. 356,62 (trzysta pięćdziesiąt sześć 62/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku;

i. 447,82 (czteryście czterdzieści siedem 82/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 stycznia 2012 roku do dnia 29 lutego 2012 roku;

j. 379,29 (trzysta siedemdziesiąt dziewięć 29/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2012 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku;

k. 459,29 (czteryście pięćdziesiąt dziewięć 29/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 stycznia 2013 roku do dnia 28 lutego 2013 roku;

l. 428,38 (czteryście dwadzieścia osiem 38/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2013 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku;

m. 492,38 (czteryście dziewięćdziesiąt dwa 38/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 stycznia 2014 roku do dnia 30 kwietnia 2014 roku;

n. 478,86 (czteryście siedemdziesiąt osiem 86/100) złotych miesięcznie płatne do ostatniego dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 maja 2014 roku do dnia 31 października 2014 roku;

- wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych miesięcznych kwot renty do dnia zapłaty,

5. kwotę 478,86 (czteryście siedemdziesiąt osiem 86/100) złotych miesięcznie tytułem bieżącej renty wyrównawczej, płatną do ostatniego dnia każdego miesiąca począwszy od listopada 2014 roku, wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

6. tytułem zaległej renty na zwiększone potrzeby kwoty:

a. 30 495, 36 (trzydzieści tysięcy czteryście dziewięćdziesiąt pięć 36/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 08 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty, za okres od dnia 03 października 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku;

b. 10 217,62 (dziesięć tysięcy dwieście siedemnaście 62/100) złotych płatne do 10 dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 stycznia 2009 roku do dnia 28 lutego 2009 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych miesięcznych kwot renty do dnia zapłaty;

c. 10 197,52 (dziesięć tysięcy sto dziewięćdziesiąt siedem 52/100) złotych płatne do 10 dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2009 roku do dnia 28 lutego 2011 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych miesięcznych kwot renty do dnia zapłaty;

d. 10 183,91 (dziesięć tysięcy sto osiemdziesiąt trzy 91/100) złotych płatne do 10 dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2011 roku do dnia 29 lutego 2012 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych miesięcznych kwot renty do dnia zapłaty;

e. 10 174,95 (dziesięć tysięcy sto siedemdziesiąt cztery 95/100) złotych płatne do 10 dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2012 roku do dnia 28 lutego 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych miesięcznych kwot renty do dnia zapłaty;

f. 10 169,12 (dziesięć tysięcy sto sześćdziesiąt dziewięć 12/100) złotych płatne do 10 dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 marca 2013 roku do dnia 30 kwietnia 2014 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych miesięcznych kwot renty do dnia zapłaty;

g. 10 163,86 (dziesięć tysięcy sto sześćdziesiąt trzy 86/100) złotych płatne do 10 dnia każdego miesiąca za okres od dnia 01 maja 2014 roku do dnia 30 listopada 2014 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych miesięcznych kwot renty do dnia zapłaty

- zastrzegając, że pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. spełnił częściowo świadczenia z tytułu zaległej renty na zwiększone potrzeby na rzecz D. K. na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 sierpnia 2011 roku o udzieleniu zabezpieczenia zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2011 roku;

7. kwotę 10 163,86 (dziesięć tysięcy sto sześćdziesiąt trzy 86/100) złotych miesięcznie tytułem bieżącej renty na zwiększone potrzeby, płatną do 10 dnia każdego miesiąca począwszy od grudnia 2014 roku, wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat.

Równocześnie Sąd Okręgowy ustalił odpowiedzialność (...) Spółki Akcyjnej w W. na przyszłość za skutki wypadku, jakiemu uległ D. K. w dniu 15 marca 2008 roku (punkt 8. wyroku), umorzył postępowanie w zakresie roszczenia powoda o zapłatę kwoty 120 000 (sto dwadzieścia tysięcy) złotych wraz z odsetkami (punkt 9. wyroku) a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (punkt 10. wyroku). O kosztach Sąd Okręgowy rozstrzygnął w punkcie 11. wyroku, dokonując ich stosunkowego rozdzielenia w ten sposób, że powód ponosi koszty w wysokości 73,98%, a pozwany ponosi koszty w wysokości 26,02%, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 15 marca 2008 roku na skrzyżowaniu drogi krajowej (...)P. - Ł., J. L., kierując samochodem R. (...) nr rej. (...), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w ten sposób, że zamierzając wjechać z drogi podporządkowanej P. - Ł. w lewo na skrzyżowanie z drogą (...)z pierwszeństwem przejazdu, nie zachował szczególnej ostrożności przy wjeździe na skrzyżowanie, gdyż z powodu braku pełnej widoczności obszaru skrzyżowania wyjechał samochodem za krawędź drogi (...) (w obrębie skrzyżowania), w wyniku czego D. K. poruszający się drogą z pierwszeństwem przejazdu (...) pojazdem R. (...) nr rej. (...), wykonał manewr obronny skręcając w lewo, a następnie utracił stateczność kierunkową pojazdu i uderzył w przydrożne drzewo po prawej stronie drogi, doznając obrażeń ciała.

Na skutek powyższego wypadku D. K. doznał: urazu wielonarządowego, wielogniskowego stłuczenia mózgu (stłuczenia płatów ciemieniowych, złamania ściany bocznej zatoki szczękowej prawej), obrzęku mózgu, stłuczenia płuc, złamania kości ramiennej (promieniowej) lewej z odłamek pośrednim, skutkujących niedowładem spastycznym czterokończynowym i głębokim zespołem psychoorganicznym oraz przejściową utratą mowy, skutkujących ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu w postaci ciężkiego kalectwa. W wypadku zniszczeniu uległy też rzeczy osobiste (ubrania) D. K. o łącznej wartości 300 zł.

W toku postępowania likwidacyjnego, decyzją datowaną na dzień 14 marca 2011 roku, pozwany (...) S.A. uznał swoją odpowiedzialność za powstałą szkodę. Zadośćuczynienie za doznaną szkodę zostało określone przez pozwanego na kwotę 100 000 zł, ponadto pozwany przyznał powodowi zaliczkę na poczet ponoszonych kosztów leczenia w wysokości 20 000 zł (dowód: pismo (...) z dnia 14 marca 2011 roku k. 676 oraz aktach szkody).

W czasie zdarzenia D. K. miał niespełna 31 lat. Obecnie powód ma 37 lat. Od momentu wypadku jest osobą niepełnosprawną, która wymaga całodobowej opieki innych osób. Wobec powoda orzeczono całkowite

ubezważnieniu oraz ustanowiono opiekuna prawnego w osobie M. J. (2). Od dnia wypadku, tj. 15 marca 2008 roku, stan zdrowia powoda D. K. jest zły i obecnie u powoda można rozpoznać: stan po urazie wielonarządowym w tym czaszkowo-mózgowym, stan po tracheostomii, stan po ewakuacji sondy PEG, zespół czołowy, encefalopatia pourazowa, niedowład czterokończynowy z nasileniem po stronie lewej, zespół rzekomoopuszkowy, zespół mózdkowy, neurogenne zaburzenia oddawania moczu i stolca, utrwalony przykurcz stawu łokciowego lewego, uszkodzenie nerwu pośrodkowego, łokciowego lewego, porażenie nerwu promieniowego lewego. Trwały uszczerbek na zdrowiu powoda z powodu zaburzeń neurologicznych i psychicznych uwarunkowanych organicznie (encefalopatia) o ciężkim przebiegu uniemożliwiający samodzielną egzystencję wynosi 100 %, oraz trwały uszczerbek z uwagi na uszkodzenie lewej kończyny górnej (złamanie kości ramiennej powikłane wtórnym zeszywnieniem w stawie łokciowym lewym oraz uszkodzeniem nerwów obwodowych z nieomalże praktyczną bezużytecznością tej kończyny) wynosi 50%. Trwały łączny uszczerbek na zdrowiu powoda D. K. doznany przez niego w wyniku wypadku komunikacyjnego wynosi 150%.

Powodem D. K. stale opiekuje się jego brat, jak i pozostali członkowie rodziny. W przypadku powoda jest konieczne prowadzenie praktycznie stałej i całodobowej opieki o charakterze wieloletnim. Pomimo leczenia i rehabilitacji, w najbliższych latach jest mało prawdopodobne przywrócenie funkcji fizycznej i psychicznej wydolności na poziomie umożliwiającym samodzielną egzystencję powoda. Na chwilę obecną nie jest możliwa do przewidzenia ostateczna ocena zakresu i czasokresu specjalistycznej pomocy osób trzecich. Powód wymaga intensywnej, stałej i długotrwałej rehabilitacji kompleksowej. Powód nie może być pozostawiany bez nadzoru ze względu na zaburzenia równowagi, krztusi się śliną, szczególnie w nocy. Wymaga pomocy przy jedzeniu, specjalnie przygotowanych posiłków oraz wyższej temperatury w pomieszczeniu.

Powód poniósł lub jest zmuszony ponieść następujące wydatki: koszty wynikające z rachunków za zakup leków, środków medycznych, pielęgnacyjnych oraz specjalnego wyżywienia na łączną kwotę 3 519,05 zł, koszty przejazdów od daty wypadku do 10 listopada 2008 roku prywatnym środkiem transportu, (...) oraz taxi na łączną kwotę 4 441,76 zł, zgłoszone pozwanemu wezwaniem z dnia 02 grudnia 2008 roku.

Kolejne koszty leczenia, poniesione od 10 listopada 2008 roku do końca 2009 roku to: koszty postępowania sądowego o ubezważnieniu w kwocie 717,07 zł, koszt zakupu pościeli dla poszkodowanego łącznie 260,83 zł, koszt zakupu specjalnej poduszki pod nogi w wysokości 68,11 zł, koszt kopiowania dokumentacji medycznej poszkodowanego i zakupu papieru do kopiowania na potrzeby korespondencji prowadzonej ze stowarzyszeniami, fundacjami, itp. w wysokości 523,45, koszt zakupu specjalnego obuwia do nauki chodzenia w kwocie 83,79 zł, koszt 100 zł wizyty lekarskiej w Centrum (...) po operacji zamknięcia przetoki, koszt wykonania RTG kości ramiennej to 20 zł, koszt wykonania RTG stawu łokciowego to 13 zł, koszt zakupu suplementów diety wzmacniających odporność organizmu (w tym olejku z kminku czarnego, herbat ziołowych) w łącznej wysokości 230,46 zł, zakup wałka do masażu w kwocie 153 zł, zakup krążka do stabilizacji i krążka do balansowania w ramach ćwiczeń rehabilitacyjnych dwa razy po 56,50 zł, koszt pobytu w hotelu w B. w czasie rehabilitacji poszkodowanego w kwocie 211,86 zł. Powód do zwrotu powyższych kosztów wezwał pozwanego w dniu 28 grudnia 2010 roku.

Następnie, pismem złożonym na rozprawie w dniu 10 sierpnia 2011 roku (odebrany przez pozwanego w dniu 19 sierpnia 2011 roku – k. 298) powód zgłosił nowe koszty leczenia poniesione w latach 2009 – 2011. Powód poniósł lub jest zmuszony ponieść następujące koszty: zakup krzesła toaletowego dla osoby niepełnosprawnej w kwocie 240 zł, opracowanie kosztorysu inwestorskiego na adaptację łazienki dla osoby niepełnosprawnej 244,00 zł, koszt dostosowania łazienki do potrzeb osoby niepełnosprawnej w wysokości 7 345,82 zł, koszty rehabilitacji powoda w ośrodkach rehabilitacyjnych (poza rehabilitacją domową) w kwocie 11 844,40 zł, koszt 600 zł terapii rehabilitacji z udziałem prof. J. T., koszt 120 zł szczepienia powoda przeciwko żółtacze typu B, wykonanie RTG stawu łokciowego w wysokości 32 zł, koszt 250 zł z tytułu prywatnych domowych wizyt lekarskich neurologa i lekarza rodzinnego niepodlegający refundacji w ramach NFZ, koszt RTG obojczyka w kwocie 32 zł.

Powód był zobowiązany ponieść również dalsze koszty i wniósł o ich zasądzenie w piśmie z dnia 15 czerwca 2012 roku. Na koszty te składały się: koszt zakupu podnośnika w wysokości 11 750 zł, zakup kuli aluminiowej w kwocie 44

zł, zakup obuwia ortopedycznego do nauki chodzenia stosowanego na zewnątrz i wewnątrz w kwocie 483 zł, zakup roweru rehabilitacyjnego do ćwiczeń to 2 777,27 zł, koszt 100 zł tytułem konsultacji ortopedycznej, koszt turnusu rehabilitacyjnego z okresu od 9 października 2011 roku do 13 października 2011 roku w kwocie 610 zł, zakup lampy na podczerwień pomocnej przy rehabilitacji w kwocie 95 zł, koszt badań (...) ręki 196 zł, koszt 205 zł tytułem zakupu poduszki rehabilitacyjnej oraz koszt zakupu materaca do masażu ciała oraz podnośnika wannowego w kwocie 2 749 zł.

Powód z uwagi na doznany uszczerbek na zdrowiu nie uzyskuje dochodu, natomiast w okresie trzech miesięcy poprzedzających wypadek, D. K. prowadził działalność gospodarczą i uzyskiwał z tego tytułu dochody. Z uwagi na swoją niepełnosprawność wymaga całodobowej opieki oraz stałej specjalistycznej i kompleksowej rehabilitacji. Powód korzysta z rehabilitacji i masażów. Od dnia 11 maja 2009 roku do dnia 10 listopada 2009 roku powód korzysta z pomocy pielęgniarki środowiskowej zapewnianej przez Miejski Ośrodek (...) w W. w wymiarze 2 godzin dziennie, natomiast od 12 listopada 2009 roku do chwili obecnej powód korzysta z pomocy pielęgniarki środowiskowej w wymiarze 3 godzin dziennie.

Powód D. K. otrzymywał i otrzymuje dodatek pielęgnacyjny, którego wysokość kształtowała się w poszczególnych okresach następująco: od dnia 15 marca 2008 roku w kwocie 153 zł, od 1 marca 2009 roku w kwocie 173,10 zł, od 1 marca 2011 roku do dnia 29 lutego 2012 roku w kwocie 186,71 zł, od 1 marca 2012 roku do 28 lutego 2013 roku w kwocie 195,67 zł, od 1 marca 2013 roku do 30 kwietnia 2014 roku w kwocie 203,50 zł, od 1 maja 2014 roku do chwili obecnej w kwocie 206,76 zł.

Nadto powód otrzymuje świadczenie wypłacane z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które przedstawia się następująco w kwotach netto: zasiłek chorobowy od dnia 15 marca 2008 roku do dnia 13 września 2008 roku w kwocie 1 356,07 zł, natomiast dalsze świadczenia były wypłacane z tytułu renty od dnia 14 września 2008 roku do dnia 28 lutego 2009 roku w kwocie 667,98 zł, od dnia 1 marca 2009 roku do dnia 31 marca 2010 roku w kwocie 720,31 zł, od dnia 1 kwietnia 2010 roku do dnia 28 lutego 2010 roku w kwocie 758,37 zł, od dnia 1 marca 2011 roku do dnia 29 lutego 2012 roku w kwocie 752,18 zł, od dnia 1 marca 2012 roku do dnia 28 lutego 2013 roku w kwocie 820,71 zł, od dnia 1 marca 2013 roku do dnia 30 kwietnia 2014 roku w kwocie 851,62 zł, od dnia 1 maja 2014 roku do chwili obecnej w kwocie 865,14 zł.

Godzinowa stawka za usługi opiekuńcze obowiązująca na terenie gminy W. w latach 2008-2011 wynosi 7,50 za godzinę na podstawie uchwały nr (...) Rady Miejskiej w W. z dnia 28 stycznia 2005 roku.

Na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 sierpnia 2011 roku, zmienionego postanowieniem Sadu Apelacyjnego w Warszawie postanowieniem z dnia 8 listopada 2011 roku, pozwany (...) Zakład (...) w W. zobowiązany został do wypłacania powodowi D. K. renty (na dodatkowe potrzeby) w wysokości 6 200 zł miesięcznie tytułem zabezpieczenia roszczeń rentowych powoda.

Po raz pierwszy D. K. roszczenie odszkodowawcze zgłosił do pozwanego (...) Zakładu (...) pismem z dnia 10 listopada 2008 roku. Następnie w dniu 15 grudnia 2010 roku powód skierował do pozwanego przedprocesowe wezwanie do zapłaty, które pozwany odebrał w dniu 29 grudnia 2010 roku.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy przywołał art. 822 § 1 i 2 k.c. i wskazał, że między stronami niesporna była kwestia odpowiedzialności pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. za skutki zdarzenia zaistniałego w dniu 15 marca 2008 r.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do roszczenia o zadośćuczynienie Sąd przywołał przepis art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. konkludując, iż zadośćuczynienie pieniężne ma na celu przede wszystkim złagodzenie cierpienia osoby poszkodowanej, poprzez przyznanie odpowiedniej sumy z tego tytułu. Sąd wskazał, iż wziął pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień psychicznych i fizycznych, trwałość skutków czynu niedozwolonego, prognozy na przyszłość, a także wiek poszkodowanego. Równocześnie Sąd odwołał się do najnowszej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego wskazującej, iż określanie wysokości zadośćuczynienia na podstawie dochodów najuboższych warstw społecznych byłoby krzywdzące, dlatego

przyznawane aktualnie zadośćuczynienie jest stosunkowo wyższe, niż jeszcze kilka lat temu. Dlatego przyznawane aktualnie zadośćuczynienie jest stosunkowo wyższe, niż jeszcze kilka lat temu. Sąd podkreślił, iż zadośćuczynienie powinno przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, która nie może być jednak nadmierna do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych w społeczeństwie, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że powód w chwili wypadku miał niespełna 31 lat. Czekają na niego z pewnością jeszcze wiele lat życia, założenie rodziny, wybudowanie domu, który planował, wychowywanie dzieci, rozwój założonej działalności gospodarczej, a wszystko to dawałoby powodowi dużą satysfakcję i przyjemność. Na skutek wypadku powód utracił możliwość realizacji wszystkich swoich planów, gdyż obecnie jego życie jest uzależnione od innych osób i – jak wynika z opinii biegłych – ta sytuacja nie ulegnie zmianie. W wypadku doznał bowiem bardzo poważnych urazów, których konsekwencją było trwałe uszkodzenie i upośledzenie wielu funkcji organizmu, wynikających z poważnych uszkodzeń mózgu oraz ciała. Powód zarówno w sferze fizycznej, jak i psychicznej, jest osobą niepełnosprawną. Doznane urazy i dysfunkcje organizmu naraziły go na liczne dolegliwości i cierpienia, które trwają od wypadku do chwili obecnej, jak i z pewnością będą trwały nadal. Cierpienie to ma wymiar zarówno fizyczny jak i psychiczny. Pobyty w szpitalach, rehabilitacja oraz późniejsze leczenie bez wątpienia łączą się dla powoda z dodatkowym bólem, stresem i licznymi niedogodnościami. Ponadto obecny stan zdrowia powoda nie rokuje możliwości znacznej poprawy jego sytuacji zdrowotnej. Powód od momentu wypadku wymaga całodobowej opieki ze strony innych osób, którą aktualnie sprawuje jego rodzina, a w szczególności brat, korzystając jedynie z niewielkiej pomocy pielęgniarki z Ośrodka (...) w W.. Nie jest on w stanie samodzielnie wykonywać podstawowych czynności dnia codziennego, które są naturalne dla ludzi w porównywalnym wieku. Powód w obecnym stanie zdrowia nie ma możliwości do samodzielnej egzystencji, przy codziennych czynnościach wymaga pomocy osób trzecich, tak samo jak podczas procesu leczenia, rehabilitacji i przystosowania do życia. Przez swoją niepełnosprawność powód ma bardzo ograniczony kontakt ze społeczeństwem.

Sąd podkreślił, iż trwały łączny uszczerbek na zdrowiu powoda doznany przez niego w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 15 marca 2008 roku wynosi 150%.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy uznał, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej, jest kwota 500 000 zł. Wobec tego, że pozwany w trakcie postępowania likwidacyjnego wypłacił powodowi kwotę 100 000 zł zadośćuczynienia, Sąd zasądził od pozwanej spółki na rzecz powoda kwotę 400 000 zł tytułem zadośćuczynienia, która stanowi różnicę pomiędzy zadośćuczynieniem należnym powodowi, a już wypłaconym przez pozwanego. W ocenie Sądu, żądana przez powoda D. K. kwota zadośćuczynienia w łącznej wysokości 2 000 000 zł, jest nadmiernie wygórowana i nie stanowiłaby kwoty odpowiedniej w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. Niewątpliwie zaś zasądzona kwota pozwoli rodzinie powoda stworzyć dla niego komfortowe warunki codziennego życia i rehabilitacji, oraz umożliwi zapewnienie powodowi innych przyjemności, które pozwolą zrekompensować doznaną szkodę niemajątkową.

O odsetkach od zasądzonego zadośćuczynienia Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 k.c. Sąd, przyjmując deklaracyjny charakter wyroku zasądzonego zadośćuczynienia, jednocześnie uznał, że w niniejszej sprawie dopiero w chwili wyrokowania znane były wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar krzywdy i wysokość zadośćuczynienia; wiele ustaleń stanu faktycznego zostało poczynionych na podstawie przeprowadzonych w niniejszym postępowaniu opinii biegłych specjalistów. W efekcie Sąd uznał, że wysokość zadośćuczynienia dla powoda była ustalana przez Sąd na podstawie okoliczności istniejących w dacie wyrokowania, tj. dniu 21 listopada 2014 roku.

Następnie, odnosząc się do roszczenia o rentę z tytułu zwiększonych potrzeb, Sąd Okręgowy przywołał treść przepisu art. 444 § 2 k.c. W ocenie Sądu Okręgowego, stan zdrowia D. K., będący skutkiem wypadku z dnia 15 marca 2008 roku, powoduje, że zdecydowanie zwiększyły się potrzeby powoda, a więc i wydatki na ich zaspokojenie. Ustalając wysokość renty z tytułu zwiększonych potrzeb Sąd uznał, że wysokość tego świadczenia dla powoda będzie pomniejszona o wysokość sumy dodatku pielęgnacyjnego, jaki powód otrzymuje.

Sąd Okręgowy ustalił wysokość zwiększonych potrzeb powoda na kwotę 10 370,62 zł miesięcznie, które pomniejszył o otrzymywany przez powoda zasiłek pielęgnacyjny, w wyniku czego ustalił wysokość zaległej renty na zwiększone potrzeby w okresie od 3 października 2008 roku do 30 listopada 2014 roku (przy czym Sąd skapitalizował rentę

zaległą za okres od dnia 3 października 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku), jak też wysokość bieżącej renty na zwiększone potrzeby dla powoda (w wysokości po 10 163,86 zł miesięcznie).

W pozostałym zaś zakresie żądanie strony powodowej o zasądzenie renty z tytułu zwiększonych potrzeb Sąd Okręgowy uznał za nadmierne i nieudowodnione. W szczególności, w ocenie Sądu Okręgowego, powodowi D. K. nie przysługuje renta z tytułu zwiększonych potrzeb w okresie od 1 kwietnia 2008 roku do 2 października 2008 roku albowiem w tym czasie powód przebywał pod specjalistyczną opieką w placówkach służby zdrowia (szpitalach), gdzie miał zapewnione kompleksowe świadczenia medyczne, opiekę i rehabilitację jakich wymagał, za które nie ponosił dodatkowych kosztów.

O odsetkach od kwot zaległej renty na zwiększone potrzeby Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Sąd podkreślił, iż wezwanie do ustalenia prawa do renty z tytułu zwiększonych potrzeb wpłynęło do pozwanego w dniu 10 grudnia 2008 roku. Odsetki od poszczególnych rat renty należało więc, zgodnie z roszczeniem strony powodowej, liczyć co najmniej od dnia 8 stycznia 2009 roku.

W zakresie żądania zasądzenia renty wyrównawczej Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powód D. K. utracił całkowicie możliwość zarobkowania tj. utracił całkowicie zdolność do pracy zarobkowej w rozumieniu art. 444 § 2 k.c. W ocenie Sądu, strona powodowa w niniejszym postępowaniu udowodniła, że powód D. K. osiągał i osiągałby dochody z prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, natomiast nie udowodniła tego, w jakiej wysokości byłyby to dochody. Niewątpliwie jednak powód uzyskiwał dochód z prowadzonej działalności, a więc Sąd przyjął, iż osiągany dochód był na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w Polsce, przy czym należało go pomniejszyć o świadczenia wypłacane powodowi z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Na tej podstawie Sąd ustalił i zasądził kwoty zaległej renty wyrównawczej w poszczególnych okresach, oraz bieżącą rentę wyrównawczą w kwocie 478,86 zł miesięcznie. Sąd przyjął przy tym, że renta wyrównawcza powinna być płacona w ostatnim dniu danego miesiąca, a nie ma podstaw do tego żeby przyjąć, iż powinna być płacona wcześniej z góry.

Sąd doszedł do przekonania, że roszczenie powoda o rentę wyrównawczą w pozostałym zakresie należało oddalić jako nieudowodnione. W szczególności Sąd Okręgowy wskazał, iż w okresie od dnia 15 marca 2008 roku do dnia 13 września 2008 roku powodowi nie przysługiwała renta wyrównawcza, albowiem otrzymywany zasiłek chorobowy był wyższy niż wynagrodzenie minimalne. Z tych przyczyn oddaleniu podlegało roszczenie o zasądzenia kwoty 12 335,21 zł tytułem utraconych dochodów za okres od 15 marca 2008 roku do 13 września 2008 roku.

O odsetkach od poszczególnych rat zaległej renty wyrównawczej Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c.

W dalszej kolejności, odnosząc się do roszczenia powoda o zwrot kosztów leczenia, Sąd Okręgowy wskazał na dyspozycję przepisu art. 444 § 1 k.c. W ocenie Sądu powód niewątpliwie doznał uszczerbku na zdrowiu jak również wykazał, w szczególności złożonymi rachunkami, iż w związku z doznany uszczerbkiem poniósł wydatki.

W ocenie Sądu, wszystkie przedstawione przez stronę powodową koszty były zasadne i konieczne, a ich wysokość oraz konieczność poniesienia nie budziła wątpliwości Sądu. Również pozwany ich nie kwestionował, a nadto w postępowaniu likwidacyjnym wyłożył już dobrowolnie sumę 20 000 złotych na poczet kosztów leczenia powoda, którą należało odjąć od sumy należnej powodowi z tego tytułu.

O odsetkach w zakresie roszczenia o zwrot kosztów leczenia Sąd orzekł, powołując się na przepis art. 481§1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Pismo z dnia 07 sierpnia 2011 roku rozszerzające powództwo w zakresie kosztów leczenia zostało doręczone pozwanemu w dniu 19 sierpnia 2011 roku, w takiej sytuacji Sąd przyjął, że świadczenie powinno zostać spełnione przez pozwanego najpóźniej w terminie 14 dni, a więc powodowi należą się odsetki od kwoty 11 163,60 zł od dnia 03 września 2011 roku. Kolejne pismo z dnia 13 czerwca 2012 roku rozszerzające powództwo w zakresie kosztów leczenia zostało nadane do pozwanego w dniu 15 czerwca 2012 roku, w takiej sytuacji Sąd przyjął, że świadczenie powinno zostać spełnione przez pozwanego najpóźniej w terminie 14 dni, a więc powodowi należą się odsetki od kwoty 19 009,27 zł od dnia 30 czerwca 2012 roku.

Następnie Sąd rozważył roszczenie powoda o odszkodowanie w kwocie 300 zł z tytułu zniszczonego ubrania, jakie powód miał na sobie w chwili wypadku, przywołując przepis art. 444 § 1 k.c. oraz art. 322 k.p.c. i zasądził na rzecz powoda kwotę 300 zł za zniszczone w wypadku rzeczy (ubrania). W ocenie Sądu dochodzona kwota nie jest znaczna oraz z punktu widzenia doświadczenia życiowego jest ona realna i uzasadniona, a pozwany żądania nie kwestionował. O odsetkach w tym zakresie Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c.

Sąd wskazał, iż nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przyczynienia się powoda D. K. do powstania szkody. Zdaniem Sądu Okręgowego, same niezapięte pasy bezpieczeństwa nie mogą być podstawą do uwzględnienia zarzutu potrącenia, albowiem pozwany powinien wykazać, że brak zapiętych pasów miał wpływ na rozmiar szkody jakiej doznał powód, a niewątpliwie do wyjaśnienia tych okoliczności niezbędne są wiadomości specjalne. W takiej sytuacji pozwany powinien w toku niniejszego postępowania zgłosić dowód z opinii biegłego na okoliczność ustalenia, czy brak zapiętych pasów miał wpływ na rozmiar szkody, jednak powód takiego wniosku nie złożył. Wobec tego pozwany nie udowodnił, że powód K. w jakikolwiek sposób przyczynił się do powstania szkody.

Uzasadnione był w ocenie Sądu Okręgowego żądanie powoda ustalenia na podstawie art. 189 k.p.c., że pozwany ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku z dnia 15 marca 2008 roku, mogące się ujawnić w przyszłości, albowiem wskutek doznanych rozległych uszkodzeń ciała i rozstroju zdrowia powoda istnieje możliwość rozwoju innych schorzeń bezpośrednio lub pośrednio związanych z wypadkiem, których nie można przewidzieć na dzień dzisiejszy. Ponadto nie jest wykluczone, że jakieś dolegliwości związane z wypadkiem mogą pojawić się po dłuższym czasie. Takie wnioski należy wyprowadzić z opinii biegłych. Z tych względów należało przyjąć, że powód ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku, któremu uległ powód mogące ujawnić się w przyszłości.

Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie roszczenia powoda o zapłatę kwoty 120 000 złotych wraz z odsetkami, powołując się na art. 355 § 1 k.p.c., w związku z częściowym, przedmiotowym cofnięciem powództwa.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy powództwo oddalił jako niezasadne i nieudowodnione.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. uznając, że koszty te powinny być stosunkowo rozdzielone i ustalając, że powód wygrał proces w 26,02 %, przegrał zaś w 73,98 %.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł zarówno powód, jak i pozwany ubezpieczyciel.

Powód zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo o zadośćuczynienie – co do kwoty 500 000 zł, w części niezasądzonych odsetek od zadośćuczynienia (w tym od zadośćuczynienia zasądzonego) od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 20 listopada 2014 roku, a także w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu – co do zobowiązania powoda do ponoszenia kosztów w wysokości 73,98 % ich wysokości.

Na tym tle powód wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części, poprzez zasądzenie tytułem zadośćuczynienia dodatkowej kwoty 500 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od całej kwoty 900 000 zł od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty, oraz poprzez zwolnienie powoda z obowiązku ponoszenia kosztów postępowania i przejęcie ich na rzecz Skarbu Państwa. Nadto powód wniósł o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c., art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i art. 817 k.c., a także naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 100 k.p.c.

W odpowiedzi na apelację powoda, pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda zaległą i bieżącą rentę wyrównawczą (pkt 4. i 5. wyroku), w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda skapitalizowaną zaległą rentę na zwiększone potrzeby ponad kwotę 18 600 zł (pkt 6a. wyroku), w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda zaległą rentę na zwiększone potrzeby ponad kwotę 6 200 zł miesięcznie (pkt 6b., 6c., 6d., 6e., 6f., 6g. wyroku), w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda bieżącą rentę na zwiększone potrzeby ponad kwotę 6 200 zł

miesięcznie (pkt 7. wyroku), jak też w części ustalającej wysokość ponoszonych przez strony kosztów procesu (pkt 11. wyroku).

Skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie w całości powództwa o zapłatę renty wyrównawczej, a także poprzez oddalenie powództwa o zapłatę renty na zwiększone potrzeby – w punkcie 6a. wyroku ponad kwotę 18 600 zł, w punktach 6b. – 6g. oraz w punkcie 7. wyroku każdorazowo ponad kwotę 6 200 zł miesięcznie. Nadto wniósł o zmianę rozstrzygnięcia o kosztach stosownie do oddalonego powództwa. Wniósł również o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych. Skarżący sformułował również wniosek ewentualny, w którym wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanego według norm przepisanych.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., art. 321 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c., a także naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 444 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 481 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c.

Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2015 roku, pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji pozwanego oraz o zasądzenie kosztów za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest uzasadniona w zasadniczej części – skarżący trafnie podniósł, iż przyznana kwota zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę została przez Sąd I instancji ustalona na istotnie nieadekwatnym poziomie. W części zaś dotyczącej należności odsetkowej apelacja nie miała usprawiedliwionych podstaw.

W prawidłowo ustalonym stanie faktycznym co do skutków zdarzenia – w zasadzie niespornym, Sąd Okręgowy w sposób nieproporcjonalny zaniżył kwotę należnego powodowi zadośćuczynienia, uznając, że winna ona wynosić 500 000 zł (w tym 100 000 zł wypłacone powodowi dobrowolnie w postępowaniu likwidacyjnym). W odtworzonych w toku postępowania sądowego realiach sprawy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, właściwa kwota zadośćuczynienia winna wynosić 1 000 000 złotych.

Ustalanie wymiaru należnego zadośćuczynienia z racji swojego ocenego charakteru i braku ustawowych kryteriów, ze swej istoty jest objęte sferą swobodnej oceny sędziowskiej, ale takie ukształtowanie przepisu nie może oznaczać dowolności w ustalaniu wysokości zadośćuczynienia (postanowienie SN z 27 lipca 2005 r., II KK 54/05, OSNwSK 2005/1/1423). Korygowanie przez Sąd II instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne w zasadzie tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (wyrok SN z 18 listopada 2004 r., I CK 219/04, Legalis nr 208587). Jak podnosi się powszechnie w judykaturze, sąd odwoławczy może dokonać korekty zasądzonego przez sąd pierwszej instancji zadośćuczynienia wtedy, gdy sąd ten nie uwzględnił wszystkich okoliczności i czynników uzasadniających wyższe świadczenie (błąd „braku”) albo niewłaściwie ocenił całość tych, należycie ustalonych i istotnych okoliczności (błąd „dowolności”).

Wyeksponowania wymaga fakt, że w ostatnich latach w orzecznictwie rysuje się słuszna tendencja do odejścia od nadmiernej ostrożności przy zasądzaniu zadośćuczynienia. Jak przykładowo trafnie zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lipca 1997 r., II CKN 273/97 (LEX nr 286781) zdrowie jest dobrem szczególnie cennym, stąd też przyjmowanie niskich kwot zadośćuczynienia w przypadkach ciężkich uszkodzeń ciała prowadzi do niepożądanego deprecjacji tego dobra.

Na tym tle rację ma powód, iż zasądzone zadośćuczynienie – przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy – nie spełnia w znacznej części funkcji kompensacyjnej przewidzianej dla tego rodzaju świadczenia. W wyniku wypadku powód – osoba relatywnie młoda, sprawna, prowadząca działalność gospodarczą i snująca plany na przyszłość – stał się osobą całkowicie niesprawną, całkowicie ubezwłasnowolnioną, utracił zdolność do samodzielnej egzystencji, znajdując się w stanie w zasadzie wegetatywnym. Także zakres cierpień psychicznych powoda jest

olbrzymi. Ich podstawową przyczyną jest utrata wszelkich przyjemności i świadomość olbrzymich ograniczeń życiowych spowodowanych wypadkiem, w tym całkowitym ograniczeniem niemal wszelkich zdolności fizycznych, a także ograniczenie funkcji intelektualnych. Powód został pozbawiony możliwości przeżywania znacznej części swojego dorosłego życia w sposób pełny, świadomy i samodzielny. Co więcej, rokowania co do stanu zdrowia powoda w przyszłości, co do zasady są złe.

Jakkolwiek matematyczna, sparametryzowana formuła wyliczenia ostatecznej kwoty zadośćuczynienia nie istnieje – w szczególności zadośćuczynienie nie jest arytmetyczną funkcją procentowego stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu (w realiach sprawy wynosi on w sumie 150 %), to przy takim ogromie cierpienia zasadną – w chwili wyrokowania – wydaje się kwota globalna w wysokości 1 000 000 złotych (w tym 100 000 złotych wypłacone na etapie postępowania likwidacyjnego, 400 000 złotych zasądzone zaskarżonym wyrokiem Sądu I instancji oraz dodatkowo 500 000 złotych po zmianie wyroku przez Sąd Apelacyjny).

Podwyższenie wysokości zadośćuczynienia o 100 %, w stosunku do uznanego przez Sąd I. instancji stanowi konsekwencję aktualnego stanu zdrowia powoda, zakresu doznanego uszczerbku na zdrowiu oraz zakresu działań leczniczych i rehabilitacyjnych, jakimi jest i będzie on poddawany celem zapewnienia mu możliwości dalszego funkcjonowania i stworzenia warunków, w których jego stan zdrowia nie pogorszy się.

Podkreślić trzeba, iż negatywne skutki wypadku, w trakcie którego został pokrzywdzony powód, mają charakter trwały i nieodwracalny, dlatego też zasądzona kwota zadośćuczynienia musi stanowić realne i odczuwalne wsparcie działań mających na celu naprawienie doznanej przez niego krzywdy. Na zakres uwzględnienia żądania powoda zasądzenia mu zadośćuczynienia wpływa również w sposób istotny wiek powoda i to, że ze skutkami wypadku zmagał i będzie musiał się jeszcze zmagać w zasadzie przez większą część swojego życia. Wdrożenie w jego przypadku działań rehabilitacyjnych, jak i stworzenie odpowiednich warunków jego codziennego życia, obciążonego licznymi dolegliwościami zdrowotnymi, uzależnione jest od dysponowania środkami finansowymi przeznaczonymi na łagodzenie negatywnych skutków wypadku. Zbytnią zatem powściągliwość w zakresie określenia wysokości należnego mu zadośćuczynienia może spowodować brak dostatecznego i wszechstronnego zabezpieczenia pod względem możliwości korzystania z leczenia czy rehabilitacji, co jest w jego przypadku niezbędne i co byłoby jednocześnie sprzeczne z kompensacyjnym charakterem zadośćuczynienia.

Sąd ma świadomość, że kwota 1 000 000 złotych to kwota bardzo wysoka w odniesieniu do realiów ekonomicznych w Polsce. Niemniej jednak jest to kwota adekwatna do krzywdy uczynionej powodowi, która spełni kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia pieniężnego.

Zasądzona kwota jest nie tylko odpowiednia w świetle przepisu art. 445 § 1 k.p.c., ale też realizuje przytoczony wyżej pogląd najnowszej, powszechnie akceptowanej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, a nadto odpowiada sumom zasądzanym w sądownictwie powszechnym, w sprawach o zadośćuczynienie, w których pokrzywdzony doznał uszczerbku niemajątkowego w podobnym bądź zbliżonym rozmiarze (vide wyrok SA w Warszawie z dnia 19 września 2013 r., VI ACa 178/13; Legalis nr 754365).

Zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dodatkowej kwoty 500 000 złotych tytułem zadośćuczynienia musiało spowodować zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu przed Sądem I. instancji – w pierwszej kolejności rozstrzygnięcia o ustaleniu proporcji, w jakich strony będą w nich partycypować. Ostatecznie powód utrzymał się bowiem w 50 % w swoich żądaniach. Równocześnie zasadnie zarzucał powód, iż okoliczności sprawy uzasadniały zastosowanie zasady słuszności (art. 102 k.p.c.). Za odstępieniem od obciążenia powoda kosztami procesu przemawia zarówno jego tragiczna sytuacja życiowa i materialna (co znalazło swój wyraz w zwolnieniu powoda od kosztów sądowych w całości), jak i ocenny charakter okoliczności rzutujących na wysokość zadośćuczynienia.

Z tej przyczyny należało zmienić punkt jedenasty skarżonego wyroku w ten sposób, by obciążyć pozwanego wydatkami sądowymi w całości, a kosztami opłat sądowych – w 50%, równocześnie odstępując od obciążania powoda kosztami

opłat sądowych na rzecz Skarbu Państwa w pozostałym zakresie. Na zasadzie przepisu art. 100 zd. 1 k.p.c., zniesiono pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego.

W pozostałej części – tj. w części, w której skarżący zażądał odsetek ustawowych od kwoty zadośćuczynienia od dnia 8 stycznia 2009 roku, a nie od daty wyrokowania (w tym także co do zasądzonej już kwoty 400 000 zł) – apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Specyfika świadczenia zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę – polegająca na tym, że jego wysokość nie jest ściśle określona przez przepisy prawa – powinna mieć wpływ na określenie daty, od której powstał stan opóźnienia w spełnieniu tego świadczenia. Z tej perspektywy istotne jest nie tylko to, czy dłużnik znał wysokość żądania uprawnionego, ale także to, czy znał lub powinien znać okoliczności decydujące o rozmiarze należnego od niego zadośćuczynienia. W sytuacjach, w których istnienie krzywdy oraz jej zakres są niejasne i konieczne jest często żmudne przeprowadzanie ustaleń w tych kwestiach w toku postępowania sądowego, adekwatnym terminem, od którego mogą być naliczane odsetki za zadośćuczynienie za taką krzywdę jest termin wyrokowania (wyrok SN z dnia 8 marca 2013 r., III CSK 192/12, Legalis nr 726342).

Rację ma wprawdzie skarżący, iż zasadą wynikającą z art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i art. 817 § 1 i § 2 k.c. jest spełnienie przez ubezpieczyciela świadczenia w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku, a niewykonanie tego obowiązku aktualizuje po stronie ubezpieczającego roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie. Jednakowoż, w realiach sprawy, pełne spektrum doznanej przez powoda krzywdy ujawniło się dopiero po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w całości, w związku z tym należało odstąpić od tej ogólnej zasady i zasądzić odsetki ustawowe od daty wyrokowania.

Apelacja pozwanego w całości pozbawiona była natomiast usprawiedliwionych podstaw.

Odnosząc się do renty wyrównawczej, której zasądzenie pozwany zakwestionował w całości, wskazać trzeba, iż Sąd Okręgowy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie uchybił regułom swobodnej oceny dowodów ustalając, że powód – przed wypadkiem – osiągał (jakkolwiek w nieudowodnionej wysokości) dochód z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Zarzut pozwanego sprowadza się w tym zakresie wyłącznie do polemiki ze stanowiskiem Sądu meriti – skarżący nie zdołał wykazać braku logiki czy nieuwzględnienia zasad doświadczenia życiowego w ocenie dowodów, a tylko to mogłoby prowadzić do skutecznego podniesienia zarzutu w ramach art. 233 § 1 k.p.c. W realiach sprawy brak jest podstaw do uznania wniosku, że powód – skoro prowadził działalność gospodarczą – to osiągał z niej dochód i osiągałby go nadal, za nielogiczne bądź sprzeczne z zasadami prawidłowego rozumowania. To wręcz wniosek przeciwny mógłby zostać za taki uznany. Nadto, nie sposób nie zauważyć, iż – wobec nieudowodnienia przez stronę powodową wysokości hipotetycznych dochodów – rentę wyrównawczą Sąd Okręgowy przyjął na podstawie poziomu minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w Polsce. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny nie upatruje błędu w rozstrzygnięciu Sądu I. instancji o rencie z tytułu utraconych zarobków – ani co do zasady, ani co do wysokości, ani też co do odsetek za opóźnienie.

Także żądanie zmiany wyroku w części dotyczącej zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda renty na zwiększone potrzeby nie miało usprawiedliwionych podstaw. Istotą postępowania zabezpieczającego, jako postępowania incydentalnego, nie jest uznanie dochodzonego roszczenia za udowodnione, ale jedynie za uprawdopodobnione, czemu służy dokonywana przez sąd jedynie pobieżna analiza dostarczonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego. Przedmiotem zabezpieczenia jest zaś roszczenie w znaczeniu procesowym, a nie w znaczeniu materialnoprawnym. Bezzasadnym jest zatem zarzut skarżącego, iż Sąd meriti nie przeniósł do swoich rozważań ustaleń poczynionych w toku postępowania zabezpieczającego. Pozwany zarzuca nadto ogólnie nadmierne wygórowanie kwot zasądzonej renty z tytułu zwiększonych potrzeb, co – w świetle naturalnej swobody Sądu meriti w ustaleniu wysokości takiego świadczenia w związku z dyspozycją przepisu art. 322 k.p.c. – nie może mieć uzasadnionej podstawy.

Nie był zasadny również zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie nie orzekł ponad żądanie. Jakkolwiek powód w petitum pisma z dnia 22 października 2014 r. nie sformułował wprost roszczenia

o zasądzenie renty wyrównawczej za okres od dnia 1 stycznia 2011 roku do dnia 28 lutego 2011 roku, to wynikało to z treści uzasadnienia tego pisma (i pozwalało na uzasadnione przypuszczenie, że doszło do oczywistej pomyłki w konstrukcji rozbudowanego żądania), nadto nie zostały w sprawie podniesione okoliczności, które mogłyby przemawiać za tym, iż powód istotnie w rzeczonym okresie nie żąda renty wyrównawczej. Ostatecznie, powód zgłosił roszczenie o zapłatę renty wyrównawczej za rzeczony okres już w pozwie, a powództwa w tym zakresie nie cofnął.

Z tych wszystkich względów, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji, na zasadzie przepisów art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do ogólnej reguły odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 k.p.c.), uznając, iż powód wygrał postępowanie apelacyjne niemalże w całości, a pozwany postępowanie apelacyjne w całości przegrał. Z tego względu orzeczono o wysokości wynagrodzenia pełnomocnika powoda na zasadzie przepisu § 13 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.). Równocześnie, stosownie do przytoczonej wyżej, ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik procesu, Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę opłaty od apelacji, od której powód był zwolniony – w części, w jakiej apelacja powoda została uwzględniona.